

Příběh paní Ljuby Václavové

V rámci projektu Příběhy našich sousedů nám bylo umožněno setkat se s paní Ljubou Václavovou, která nám povyprávěla o svém životě v socialistickém Československu. Ljuba Václavová se narodila 19. května 1941 v Praze. Sice zažila 2. světovou válku, ale jako malé čtyřleté dítě na ní ani nemůže mít špatné vzpomínky. Paní Václavová se sice těšila na konec války, ale netušila proč.

V roce 1946 se na Václavském náměstí slavil rok od konce války a byl oslavován Stalin. Její tatínek Stalinovi nevěřil a pětileté dceři vysvětlil proč – v SSSR jsou stejné hrozné „koncentráky“ jako byly za války a říká se jim gulagy. O dva roky později nastal „Vítězný únor“ a ze školy jim začala bezpečnost odvádět učitele, s kterými se poté už nikdy nesetkali. Celé školství bylo zničeno a podle jejího názoru jsme se dodnes ve školství stále nedopracovali k jeho původní úrovni.

Matka paní Václavové si za první republiky vybudovala módní salon, který jí komunisté zabrali. Většina dětí ze třídy byla označena za děti „třídního nepřítele“, protože jejich rodiče byli vysokoškolsky vzdělaní nebo drobní podnikatelé a děti samozřejmě věděly, že se budou těžko dostávat na střední školy. Jejich třídní paní učitelka jim poradila, jak mají vyplňovat dotazníky na střední školy. Také jim poradila, ať založí na škole svaz mládeže, díky kterému si budou moci napsat sami o sobě posudky. Poté se děti z obou osmých tříd dostaly na školy, kromě jednoho. Paní Václavová byla přijata na gymnázium. Jejich paní učitelka jim radila, ať si najdou nedokonalost v režimu, sama říkala: „ten režim není chytřej“.

Na gymnáziu se paní Václavové nelíbilo, proto se přihlásila na konzervatoř na obor zpěv s plánem, že později vystuduje operní režii. Byla přijata. Na konzervatoři jí potom zvolili do rady svazu mládeže. Díky tomu mohli vydávat školní časopis, avšak museli to, co tiskli, nosit na ministerstvo ke kontrole.

Následoval rok 1961, kdy došlo ke zhoršení politické situace, v Berlíně byla postavena zeď mezi jeho východní a západní částí. Lidé ztráceli naději, že se situace v „zadrátované“ části Evropy ještě může změnit. Na konzervatoři se paní Václavová shodla s přáteli, že když chtějí „zničit“ KSČ, tak do strany musí vstoupit a rozložit jí zevnitř. Myslela si, že když vstoupí do partaje, dokáže něco změnit. Nikdo ale na schůzích neřekl kritický názor, báli se. Například zazněl názor, že by umělkyně měly odevzdávat děti na šest dní do „školky“ a domů by si je měly brát jen v neděli, ale nikdo proti tomu nevystoupil. V tu chvíli si uvědomila, že její rozhodnutí byla hrozná chyba.

V tu dobu externě pracovala v Československé televizi a ve filmovém studiu jako asistentka režie a večerně studovala. Pro její názory jí bylo doporučeno nenavštěvovat schůze KSČ. Později stranu opustila. V roce 1967 zůstala v domácnosti s dětmi, takže celou normalizaci byla dobrovolně mimo svou profesi.

Pak přišel „úžasný“ rok 1989, režim padl a paní Václavová začala pracovat v časopise Respekt zabývajícím se politikou. V roce 1991 vytvořila v divadle Debatní klub Respekt, v němž debatovali politici, novináři i odborníci s obecností o závažných tématech: rasismu, ekonomii, školství a mnohých dalších. První debatu o možném rozpadu Československa natočila za pomoci svého manžela. Debatu zpracovali a nabídli Československé televizi k odvysílání. Ještě ten večer televize debatu s názvem Respektování odvysílala a tak paní Václavová s manželem podepsali smlouvu s televizí, že každý měsíc natočí jednu debatu. Tím se, ve svobodném státě, paní Václavová vrátila k profesi, kterou chtěla dělat od mlada.